

*Program Evropske unije
IPA - Informacijski i komunikacijski program*

MEDIJSKI PRISTUPI PROMOCIJI EU INTEGRACIJA

Projekt financira
Evropska unija

Nositelj projekta
Institut STINE

MEDIJSKI PRISTUPI PROMOCIJI EU INTEGRACIJA

Projekt:
**REGIONALNA MEDIJSKA MREŽA ZA PROMOCIJU EUROPSKIH
INTEGRACIJA**
**PROJEKT FINANCIRA EUROPSKA UNIJA - IPA
INFORMACIJSKI I KOMUNIKACIJSKI PROGRAM**

Nositelj projekta:
Institut STINE, Split, Hrvatska

Partneri:
Medijske inicijative, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Centar za istraživanje etniciteta, Beograd, Srbija

institut
STINE

Centar za istraživanje etniciteta
Ethnicity Research Center

m
MEDIA
INITIATIVES

Nakladnik:

Institut Saveza za tranzicijska istraživanja i nacionalnu edukaciju - Institut STINE
Split • Šetalište Bačvice 10 • Hrvatska • www.stina.hr

Za izdavača:

Goran Vežić

Urednik:

Stojan Obradović

Autori:

Krševan Antun Dujmović, Deana Gulišija, Ivo Lovrić, Stjepan Malović,
Dragana Markanović, Višnja Samardžija, Zekerijah Smajić,
Zoran Udovičić, Rade Veljanovski

Grafička oprema:

dirCHE

Tisak:

ARAK, Omiš

Split, 2009.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U SPLITU

UDK 316.77:061.1 EU

MEDIJSKI pristupi promociji EU integracija /
<urednik Stojan Obradović>. - Split : Institut
Saveza za tranzicijska istraživanja i nacionalnu
edukaciju, 2009.

Bibliografija uz većinu tekstova. - Kazalo.

ISBN 978-953-55995-0-0

1. Obradović, Stojan

I. Europske integracije -- Medijski pristup

130505081

SADRŽAJ

UVOD	5
<i>Višnja Samardžija:</i> Komuniciranje europskog integracijskog procesa: Iskustva članica EU i izazovi za zemlje kandidatkinje (Na primjeru Hrvatske)	7
<i>Ivo Lovrić:</i> Medijski pristupi EU integracijama i regionalnoj suradnji	21
<i>Zoran Udovičić:</i> Regionalni medijski potencijali i evropske integracije	37
<i>Stjepan Malović:</i> Medijski standardi i EU integracije	56
<i>Rade Veljanovski:</i> Uloga javnih servisa, nacionalnih i lokalnih medija u promociji evropskih integracija	69
<i>Zekerijah Smajić:</i> Zašto teme o EU nisu atraktivne medijima i šta učiniti da to budu?	84
<i>Krševan Antun Dujmović; Dragana Markanović; Deana Gulišija:</i> EU na internetu	111
<i>Prilog:</i> Važniji internetski izvori informacija za praćenje EU integracija u zemljama regije	131
Summeries	139
Kazalo o autorima	143

UVOD

Brošura **“Medijski pristupi promociji EU integracija”** dio je projekta **“Regionalna medijska mreža za promociju EU integracija”** koji je Institut STINE realizirao godine 2009. zajedno sa svojim partnerima Medijskim Inicijativama (Sarajevo, BiH) i Centrom za istraživanje etniciteta (Beograd, Srbija).

Projekt je realiziran uz potporu Europske unije u okviru **IPA - Informacijski i komunikacijski program: Potpora aktivnostima koje promoviraju informiraniju javnu raspravu o proširenju Europske Unije u zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama (EuropeAid/126488/C/ACT/Multi)**.

Realizacija ovog projekta bila je primarno usmjerena prema inicijalnom stvaranju regionalne mreže lokalnih medija koji bi u budućnosti mogli dati veći doprinos promoviranju značaja i vrijednosti EU integracija za zemlje u regiji (u ovom slučaju Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku i Srbiju koje su bile uključene u projekt), ali i informirati i educirati građane o svim aspektima složenih reformi i promjena kroz koje ove zemlje trebaju proći na putu u EU i kao buduće članice Europske unije.

Iako su uključene zemlje regije u različitim fazama procesa priključenja, regionalna suradnja i razvoj europskih principa dobrosusjedstva vrlo su važne pretpostavke za uspješno ostvarenje integracijskih procesa bez obzira u kojoj integracijskoj fazi svaka od njih bila. U tom kontekstu stvaranje regionalnih medijskih mreže za promociju EU integracija i regionalne suradnje sigurno su važan doprinos ostvarivanju tih pretpostavki, a poticanje medija i osposobljavanje novinara na tom planu trajan zadatak.

“Regionalna medijska mreža za promociju EU integracija” kao jedan od inicijalnih projekta ovakve vrste realiziran je kroz brojne zajedničke radijske emisije koje su emitirane na više od 30 lokalnih radio stanica u sve tri zemlje, kroz regionalne edukativne seminare za novinare, te, na kraju, kroz produkciju brošure **“Medijski pristupi promociji EU integracija”** koja bi trebala biti jedan od izvora za daljnje osposobljavanje novinara za praćenje Europske unije uopće te integracijskih procesa napose.

Brošura, podrazumijeva se, nije obuhvatila sva medijska pitanja europskih integracija, ali je problematizirala neke važnije aspekte tog odnosa: od komunikacijskih strategija, preko uloge medije u državama koje se priprema-

ju za EU, poželjnih medijskih i novinarskih standarda, kvalitetnih medijskih pristupa EU temama pa do vrlo širokog i bogatog pregleda (internetskih) izvora za praćenje Europske unije i procesa proširenja. U svakom slučaju vjerujemo da je brošura ostvarila svoj cilj i ponudila određena saznanja o ulozi, funkcioniranju i mogućnostima, odnosno potencijalima koje mediji mogu imati u promociji EU integracija, ali i europskih vrijednosti i standarda uopće. Pri tome smo, kao i kroz cijelu implementaciju ovog projekta, u vidu imali posebno lokalne medije čija su mogućnosti u ovom kontekstu dosta zanemarene, a potencijali veliki.

Angažirani su renomirani autori, dobri poznavatelji medijske problematike iz sve tri zemlje, a priloge im objavljujemo na njihovom izvornom jeziku uvjereni da je upravo i sličnost tih jezika dodatni čimbenik lakše regionalne suradnje.

Brošura je prvenstveno namijenjena novinarima, i to u prvom redu mladim novinarima, koji se žele podrobnije baviti i educirati za praćenje Europske unije i svega onoga što ona u ove zemlje i ovu regiju potencijalno nosi, ali i svim drugim zainteresiranim subjektima od civilne i obrazovne do političke scene.

SUMMERIES:

MEDIA APPROACHES TO THE PROMOTION OF EU INTEGRATION

Višnja Samardžija

Communication of the European integration process: Experience of EU member states and challenges for candidate countries (Croatian example)

EU integration is a very complex process which demands a high level of bi-way communication with the public. Communication with citizens is an important dimension of integration process for candidate countries and an important task following their accession to the EU membership. The purpose of this item is to explain the importance, content and methods of communication and compare experience of communicating integration process of individual EU member states with challenges facing Croatia. The item provides examples of EU states illustrating methods of communicating issues of EU integration in conditions of low public support (Ireland) and the need to create a new image of the future member state in the international arena (Bulgaria). As a candidate country, Croatia is in the final phase of negotiations and is facing a relatively low level of public support to the integration. At this stage of accession to the EU it is imperative to act on three levels simultaneously: effective communication with the citizens, efficient negotiating and successful implementation of reforms.

Ivo Lovrić

Media approach to EU integration and regional cooperation

The question of mutual relations between Croatia and EU as well as Croatian participation in European integration opens a lot of questions regarding Croatian and European identity, regional relations and approach to political challenges. Media approach is opening additional questions and pointing at the problem

The role of media in political system is sometimes overrated, but in spite of that, media are an important factor in the process of legitimisation of political decisions. That role demands responsible media, which means responsible journalists. Totalitarian experience and deficiencies in education of journalists lower the ability of the media to impose as important factors in the processes of political communication. Also, lack of dealing with crucial issues, such as, for example, relations with neighbours, attitude toward own

past or the issue of identity of own society, lowers chances for success in facing political challenges. It is especially visible in the context of European integration - a process in which every candidate country must prove its seriousness and democratic values.

Zoran Udovičić

Regional media potential and European integration

Media potential in the region of South-Eastern Europe are not little. The period of transition is mostly over and the media market has been formed. But the market shares the troubles coming from the post-conflict situation of all countries in the region. Media are not strong enough a generator for raising consciousness about the European integration and creating initiative and critical environment for responsible behaviour of all factors in that process. Part of the media, especially public radio and tv services, still submits to political influence.

Regional cooperation is a sort of internship prior to EU accession. Independent media, aided by international community, were pioneers in crashing information barriers, eliminating hate speech and starting cooperation in the region, especially among neighbouring countries. This positive experience became initial potential for the next phase of the media cooperation in the region - accession to the EU. Public radio and tv services, local media (especially the so-called alternative and associations), internet portals, media institutes and schools of journalism, all have a series of possibilities to develop and improve own programmes and editions in line with European standards and European spirit, together strengthening regional synergy in order to enable faster accession to the EU.

Stjepan Malović

Media standards and EU integration

Journalists in transition countries, including Croatia, went through long, difficult and painful road from socialism to freedom of the press. Western model of journalism was their unfulfilled dream: they always wanted to work like their colleagues in Western newsrooms. When they overthrew communism and breathed freedom deeply, came bitter disappointment: first a cruel war exacting heavy price on media and journalists and then what has been long expected and wanted: majority of media is owned by global media corporations. However, instead of practicing free and responsible journalism, they face all-encompassing trivialisation of media. Sensationalism is in the

limelight, media turned into tabloids and content switched to ephemeral issues. There is no quality journalism anymore. The circle is closed: from socialism to sensationalism, it is always serious journalism which is the victim is. It is necessary to sound an alarm in order to stop further degradation of media and start harmonisation with the European media and journalistic standards mentioned in the article.

Rade Veljanovski

The role of public services, national and local media in promotion of European integration

European integration is an all-encompassing process of establishing joint standards and principles of cooperation. These process are unimaginable without media including basic information, explanations, instructions for all European citizens, but they are also more, a clear encouragement to these activities. Media themselves are part of this integration. Media are expected to talk about European integration in a creative, professional as well as objective and versatile manner. Such obligation is primarily expected from public service media that are also defined as a framework for permanent public exchange among EU member states themselves - a cohesive and factor. Their obligation also involves informing about European integration, experience and achievements of others and presupposes cultural exchange. Private media, both with national coverage as well as local, also have good reasons to get involved in this process and achieve their mission: fulfil communication needs of the citizens.

Zekerijah Smajić

Why EU-related subjects aren't attractive to the media and how to make them so

Communication activities should increase the level of consciousness of all key actors in the process of accession to the EU and explain the fundamentality of such a process to the public. They should realistically present obligations on the road to accession and point out very concrete and pragmatic benefits for each individual. Only such approach and persistence can enable favourable attitude among citizens and gain support for all phases in the process of European integration, some of them very painful. The role of media and journalists in that process is essential. However, attitude of the media in the region towards EU subjects and, especially in the integration process, is characterised by huge ignorance and superficiality in selection,

approach and coverage of the most important issues. It applies both to the so-called minor issues from everyday life as well as to the so-called large issues of social and political changes caused by accession to the EU. The articles talk about methods of acquiring knowledge and training for quality media approach and coverage of European Union and European integration.

Krševan Antun Dujmović

Dragana Markanović

Deana Gulišija

EUROPEAN UNION ONLINE

Article “EU Online” provides an overview of information about the most important European institutions and organisations available online. The aim of the article is to centralise all most important websites, providing users with a quick and simple access to information about institutions, agencies, bodies, policies and law of the European Union via Internet. Alongside summary and description of institutions, bodies and programmes, there is a structure of official servers and relevant websites.

KAZALO O AUTORIMA:

Krševan Antun Dujmović

Voditelj EU i-Dokumentacijskog centra Instituta za međunarodne odnose od 2006. Diplomirao je na Hrvatskim studijima, a trenutno je na poslijediplomskom studiju Advanced Master of European Studies na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Područje interesa mu je politika proširenja Europske unije i pristupanje Hrvatske i zemalja zapadnog Balkana u EU, a bavi se informiranjem akademske zajednice i građana o svim novim događajima i aktivnostima u Europskoj uniji.

Deana Gulišija

Stručni suradnik na Institutu za međunarodne odnose, u Odjelu europskih integracija, a ranije je radila kao dokumentalist u EU i-Dokumentacijskom centru Instituta za međunarodne odnose. Tako informacije o EU sagledava i s aspekta pružatelja, ali i korisnika informacija. Diplomirala je na Hrvatskim studijima na studiju hrvatske kulture i filozofije. Trenutno je na poslijediplomskom studiju Advanced Master of European Studies na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu.

Ivo Lovrić

Studirao je političke znanosti, sociologiju i povijest na sveučilištima u Bochumu i Bonnu, a magistrirao je političke znanosti na sveučilištu u Bonnu 1996. Od 1988. do 1995. radio je kao novinar na Zapadnonjemačkom radiju u Kölnu (WDR), 1996. - 1997. bio je dopisnik Vjesnika iz Njemačke. Od 1998. radi kao urednik u Hrvatskoj izvještajnoj novinskoj agenciji (Hina). U međuvremenu je povremeno radio i na nekolicinu drugih njemačkih i američkih medija. Od akademske godine 2007./2008. na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu predaje kolegije Politička komunikacija i Politološki aspekti masovne komunikacije, a predavao je i na Zagrebačkoj školi ekonomije i managemente. Stručni je suradnik *Prilike*, mjesečnog magazina *Glasa končila*. Sudjelovao je u nizu stručnih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu (Njemačka, Austrija, Italija, Bosna i Hercegovina).

Stjepan Malović

Doktor informatičkih znanosti i redovni profesor sveučilišta u Dubrovniku i Zadru. Pročelnik je odjela za komunikologiju Sveučilišta u Dubrovniku.

Dugogodišnji je novinar koji se danas posvećuje znanstvenoj analizi medija i edukaciji novinara. Do sada je bio autor, koautor i urednik 14 knjiga na temu medija, a objavio je i dvadesetak znanstvenih i stručnih radova o medijima. Aktivno je sudjelovao na više od 30 domaćih i pedesetak međunarodnih medijskih skupova, seminara, okruglih stolova ili radionica.

Malović je bio direktor Međunarodnog centra za obrazovanje novinara (ICEJ) od 1998. do 2009. godine. Koordinirao je od 2005. do 2007. Tempus projekta JETiC, koji u suradnji sa Sveučilištem u Beču i Visokom školom novinarstva iz *Lille-a* razvijao program osposobljavanja medija u Hrvatskoj. Osnivač je SEEMO (South East European Media Organisation), koju je inicirao International Press Institute iz Beča, te član Vijeća za medije Hrvatskog Helsinškog Odbora.

Bio je prodekan Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu u razdoblju 2000-2002, te voditelj Novinarske akademije EuropaPress Holdinga.

Dragana Markanović

Dokumentaristu EU i-Dokumentacijskom centru Instituta za međunarodne odnose od 2006. Diplomirala je na Grafičkom fakultetu u Zagrebu. Područje interesa su joj mediji u Hrvatskoj i Europskoj uniji. Bavi se informiranjem akademske zajednice i građana o svim novim događajima, aktivnostima kao i zakonodavstvu Europske unije. Radi u uredništvu portala EnterEurope.

Višnja Samardžija

Voditeljica Odjela za europske integracije u Institutu za međunarodne odnose - IMO Zagreb. Doktorirala je 1993. na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Praktična iskustva u procesu integriranja u EU stekla je kao pomoćnica ministra u Ministarstvu Europskih integracija (2000.-2004.). Sudjelovala je kao voditelj ili suradnik na brojnim projektima vezanim uz europske integracije. Objavila je i uredila nekoliko knjiga, publicirala stotinjak znanstvenih i stručnih članaka u Hrvatskoj i inozemstvu te sudjelovala na brojnim međunarodnim konferencijama. Koordinirala je PHARE projekt EU IMPACT i zajedno s Alanom Dukesom uredila knjigu "Communicating Integration Impact in Croatia and Ireland". Član je dviju pregovaračkih skupina o članstvu u EU. Područje stručnog interesa obuhvaća politiku proširenja EU, politiku prema zemljama jugoistočne Europe i proces pridruživanja Hrvatske. Urednica je serije knjiga Europa u kojoj je IMO objavio desetak naslova, član uredništva IMO portala EnterEurope. Članica je Trans-Europskog udruženja za proučavanje politika (TEPSA) u Bruxellesu. Predaje na poslijediplomskim

programima Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu te na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

Zekerijah Smajić

Novinar i publicist, specijalist za pitanja Evropske unije. 1997. objavio je knjigu "Evropska unija i zemlje bivše Jugoslavije" koja je štampana u tri dopunjena izdanja. Autor je knjige "Evropska unija za svakoga" objavljene 2004. koja je do 2008. štampana u četiri dopunjena izdanja. Također, autor je oko 300 stručnih radova, političkih eseja i feljtona, među kojima i dvije stručne publikacije za potrebe Evropske komisije koje su se tematski bavile politikom EU prema Balkanu.

Od 1995. stalni dopisnik iz Bruxellesa za sarajevski list *Oslobodjenje*, američki radio *Slobodna Europa* i njemačke nacionalne radio stanice WDR i *Deutsche welle* (RDW). Godine 1998. osnovao prvu regionalnu novinsku agenciju za Jugoistočnu Evropu SENSE (*South East News Service Europe*).

Početakom 2002. osnovao prvi Euro info centar u BiH, a dvije godine kasnije utemeljio i Evropski istraživački centar Eurocontact, a krajem 2008. inicirao osnivanje Centra za podršku i promociju evropskih integracija - CePPEI.

Zoran Udovičić

Zoran Udovičić je osnivač i predsjednik Media plan instituta u Sarajevu, jedne od najrespektabilnijih medijskih institucija u zemljama regiona Jugoistočne Evrope. Diplomirao je na Pravnom fakultetu. Radio je u štampi, na radiju i televiziji gdje je bio novinar, urednik i direktor. Predavao je na sarajevskom Fakultetu političkih nauka - smjer Novinarstvo, predmet Radio, i Profesionalnu etiku i kulturu komuniciranja u Školi novinarstva Media plan. 1984. godine bio je direktor televizijskog i radio pokrivanja XIV Zimskih olimpijskih igara u Sarajevu. Od tada se bavi pitanjima razvoja medija. Na početku 1995. godine, još u vrijeme ratnih zbivanja u Bosni i Hercegovini, osnovao je novinsku agenciju SAFAX, a zatim Media plan institut, a 1998. godine osnovao je regionalnu školu novinarstva. Koautor je istraživanja i multimedijjskog projekta o prvim zvučnim zapisima u Drugom svjetskom ratu na tlu Jugoslavije, kao i više knjiga o novinarstvu.

Rade Veljanovski

Na Fakultetu političkih nauka u Beogradu predaje Radio novinarstvo, Medijski sistem Srbije, Uređivanje medija i dokumentarne forme i Evropsku medijsku politiku. Magistrirao je 1995. godine, a doktorirao 2004. Od 1976.

godine radi kao novinar, uglavnom u radiju. Vodio je i uređivao najvažnije informativne emisije. Bio je zamenik, a zatim glavni i odgovorni urednik Radio Beograda. U januaru 1993. godine napustio je Radio Beograd. Posle demokratskih promena u Srbiji u avgustu 2001. godine vratio se u Radio Beograd na mesto direktora, na kome je ostao tri godine.

Jedan je od osnivača Nezavisnog udruženja novinara Srbije. Bio je predsednik radne grupe koja je u Srbiji pripremila Zakon o radiodifuziji, Zakon o javnom informisanju, Zakon o nedozvoljenom objedinjavanju i javnosti vlasništva nad medijima. Učesnik je velikog broja međunarodnih konferencija o medijima, medijskoj regulativi i slobodi medija.